

Olgierd Felczak, Mirosław Fudziński, Marian Kochanowski

Tczew, st. 34A - Stare Miasto, gm.
loco, woj. gdańskie, AZP 17-45/-

Informator Archeologiczny : badania 26, 112-113

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wzniesieniu w pobliżu murowanego z kamienia i cegły budynku mieszkalnego, określane go w źródłach jako „curia”. Uzyskane materiały pozwalają datować jego początki na ok. poł. XV w. Była to najprawdopodobniej wieża mieszkalna z 2 lub 3 sklepieniami pomieszczeniami w przyziemiu, wyższe kondygnacje nakryte były stropami. Jej pozostałości są czytelne w zachodnim skrzydle obecnego zamku. Budynek otoczony był z 3 stron fosą (na jej relikty natrafiono w 2 wykopach) oraz zapewne wałami ziemnymi. Uzyskane w trakcie badań informacje, w połączeniu ze źródłami historycznymi, umożliwiają rekonstrukcję rozwoju przestrzennego założenia zamkowego w Dzikowie od XV do XIX w.

Badania zakończono.

Tarnów, st. 5 Góra św. Marcina
AZP 104-66/5

Pracownie Konserwacji Zabytków
spółka z o. o. Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska w Tarnowie

Badania prowadzili mgr mgr Andrzej Cetera, Eligiusz Dworaczyński (autor sprawozdania) i Jerzy Okoński. Finansowane przez Wojewódzką Dyрекcję Dróg Miejskich w Tarnowie. Dziewiąty sezon badań. Zamek, okres późnego średniowiecza i nowożytny.

Przeprowadzono badania południowego odcinka wału ziemnego, które miały na celu rozpoznanie konstrukcji, ustalenie chronologii poszczególnych faz rozwoju oraz określenie pierwotnych parametrów stoków.

Ustalono dwie podstawowe fazy budowy południowego odcinka wału ziemnego: pierwsza pochodzi z w. XIV i stanowi najstarsze umocnienie ziemne zamku, druga — z w. XVI — jest pozostałością akcji budowlanej na przedpolu zamku, prowadzonej przez hetmana Jana Tarnowskiego, której celem była modernizacja średniowiecznego założenia. Fazę trzecią, dodatkową, wyznaczają warstwy powstałe w sposób nieintencjonalny, najpewniej w trakcie rozbiórki zamku w 2 poł. XVIII w. W pierwszej fazie wysokość wału do podwala południowego wynosiła nie więcej niż 150 cm. W XIV w. nie stanowił on raczej istotnej linii obronnej, a zbudowany został z rumoszu skalnego, uzyskanego podczas pogłębiania fosy. Rolę głównej linii obronnej zamku pełnił wówczas mur obwodowy z wiezami. Prawdopodobnie wzdłuż zewnętrznego stoku wału w XIV i XV w. przebiegała droga dojazdowa do zamku. Została ona zniwelowana prawie całkowicie podczas przebudowy całego założenia w w. XVI. W w. XVI wał uzyskał nowe parametry przez podwyższenie i poszerzenie w kierunku południowym. Droga prowadząca do zamku została przesunięta o 15–20 m w przedpole, poza zamierzony przez hetmana, a nie dokończony, renesansowy system obronny. Fortyfikacje ziemne w owym systemie miały przejąć rolę głównej linii obronnej, co wiązało się z wprowadzeniem nowej taktyki walki.

Odkryta u podnóża obecnego stoku południowego wału droga o szerokości ok. 180 cm, wybrukowana otoczakami, pochodzi najpewniej z 2 poł. XIX w. Jej powstanie należy wiązać z faktem udostępnienia terenu Góry św. Marcina mieszkańcom Tarnowa przez hr. Sanguszkę na cele rekreacyjne oraz akcją porządkowania ruin i usypania kopca upamiętniającego ofiary rzezi galicyjskiej. Droga ułatwiała także dojazd do rozlokowanych tutaj zagród chłopskich.

Badania będą kontynuowane.

Tczew, st. 34A — Stare Miasto
gm. loco, woj. gdańskie
AZP 17-45/—

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadzili mgr mgr Olgierd Felczak, Mirosław Fudziński i Marian Kochanowski (autor sprawozdania). Finansowane przez

Spółdzielnię Lokatorsko-Własnościową „Starówka” w Tczewie. Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego (od XV w.).

W związku z planowaną inwestycją budowlaną niezbędne było przeprowadzenie w maju-czerwcu 1992 r. badań archeologicznych z uwagi na lokalizację inwestycji u zbiegu ul. Chopina i Wodnej, w bezpośrednim sąsiedztwie średniowiecznego układu murów miejskich, częściowo zachowanych do dziś. Rozpoznanie archeologiczne skorelowane zostało z pracami ziemnymi inwestora.

W wyniku nadzoru odkryto, wyeksplorowano i zadokumentowano fragm. konstrukcji drewnianej domostwa, przylegającej doń ulicy? oraz szamba — datowanych na pocz. XV w. Natrafiono na ciekawy zespół ułamków ceramiki, detali architektonicznych, kości zwierzęcych (głównie pokonsumpcyjnych), wyrobów i odpadków skórzanych, metalowych i drewnianych.

Materiał i dokumentację złożono w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, a teren badań zwolniono do dalszych prac inwestorskich.

Tokary, st. I
gm. Kawęczyn, woj. konińskie
AZP 64-43/—

Muzeum Okręgowe w Koninie

Badania prowadził mgr Krzysztof Gorczyca. Finansowane przez Urząd Gminy Kawęczyn. Pierwszy sezon badań. Dwór późnośredniowieczny na kopcu.

Okragły (śr. 60 m.), otoczony rowem kopiec znajduje się ok. 200 m na południowy zachód od kościoła, na terenie gospodarstwa p. Jaromów. Z zachowanych lustracji z l. 1741 i 1761 wynika, że dwór na kopcu w tym czasie jeszcze istniał, jakkolwiek w bardzo złym stanie technicznym. Na planie wsi z 1806 r. na kopcu nie ma już śladów zabudowy. Wynika z tego, że pozostałości dworu rozebrano na przełomie XVIII i XIX w. Brak jest danych pisanych umożliwiających datowanie początków pierwszej siedziby na kopcu.

Kopiec zbudowany jest z gliny. Fakt ten spowodował, że ze względu na panującą suszę kopanie było wyjątkowo utrudnione — zdołano całkowicie zbadać zaledwie 6 m², wykonując 4 wykopy sondażowe.

Sondaż I — położony na południowym skraju kopca, gł. 1,5 m. Z uchwyconego układu stratygraficznego wynika, że kopiec usypany był na terenie, który wysokością nie odbiegał od otaczającego. Do jego budowy użyto materiału uzyskanego z otaczającej fosy (tzw. odwrócona stratygrafia). Materiał ceramiczny wydobyty z warstwy pierwotnej próchnicy pozwala wstępnie datować budowę na w. XV (prawie wyłącznie ceramika stalowoszara).

Sondaż II — położony na północnym skraju kopca, gł. 2,1 m. Podobny układ stratygraficzny. W górnej części wystąpiła gruba warstwa gruzowiskowa. Materiał ceramiczny przemieszany z XVI-XVIII w.

Sondaż III — położony 10 m na południe od sond. II, gł. 2 m. Zaobserwowany tu układ stratygraficzny pozwala przypuszczać, że jeszcze przed usypaniem kopca istniała tutaj w XV w. jakaś murowana budowla (warstwa gruzu na próchnicy pierwotnej) zaopatrzona w piece (kafle garnczkowate). Po jej rozebraniu i nadsypaniu kopca zbudowano kolejną (II?), po której pozostały warstwy gruzowiskowe. Udokumentowanie tej hipotezy wymaga szerszych badań.

Sondaż IV — położony w północnej partii kopca, gdzie widoczne jest wyraźne zapadlisko terenu. Na gł. 1,4 m osiągnięto poziom posadzki piwnicy wymienionej w lustracji z 1741 r. Zbudowana jest ona z cegły układanej w „jodelkę”. W tej części należy lokalizować dwór XVIII-wieczny.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koninie.

Kopiec wymaga dalszych badań.